

INTERVIEW Boek over het harde bestaan langs een rafelige Osdorperweg

'Wie terug wil naar het verleden is niet goed bij zijn hoofd'

Hoewel zijn boek volstaat met kleurrijke herinneringen aan een lang vervlogen tijd, heeft Badhoevedorper Kees Schelling niets met nostalgie: „Iedereen die terug wil naar vroeger, is niet goed bij zijn hoofd.” Al was het leven toen wel eenvoudiger, overzichtelijker en ondanks het harde bestaan, vaak minder stressvol, voegt hij er meteen aan toe.

Wim Wegman

Badhoevedorp/Halfweg ■ Schelling heeft een bijna 300 pagina's dik boek geschreven over zijn geboorteplek: de Osdorperweg – een zes kilometer lange weg tussen Osdorp en Halfweg. Daarvoor heeft hij de familiegeschiedenissen opgetekend van meer dan twintig (oud-) bewoners van de weg. Die heeft hij aangevuld met historische achtergronden, beschrijvingen van bijzondere plekken, foto's uit familiealbums en archieven, talloze kaarten en foto's van de huidige weg. Het heeft een rijk geïllustreerd boek opgeleverd vol bijzondere verhalen.

„Ik speelde al heel lang met het idee om een boek over de Osdorperweg te schrijven”, legt Schelling uit. „Ik heb er tot mijn elfde gewoond en heb er een bijzondere band mee. De omgeving is niet overal even mooi – sommige stukken zijn zelfs uitgesproken rafelig – maar wel interessant. Het is er ook enorm veranderd. Ik wilde een wereld beschrijven die aan de ene kant nog steeds bestaat – want de weg ligt er nog gewoon – maar tegelijkertijd grotendeels is verdwenen, en alleen nog maar voortleeft in herinneringen.”

Een mooi plan, vond hij zelf, dat desondanks lang op de plank bleef liggen. „Er kwamen voortdurend andere projecten en boeken tussendoor, zodat ik het toch weer uitstelde. Maar een aantal mensen zei: „Als je echt wilt vastleggen hoe het er rond het midden van de vorige eeuw aan toe ging, moet je niet te lang wachten. Veel van die bewoners zijn op hoge leeftijd. Straks zijn ze er niet meer.”

Afscheid

Het idee kreeg een flinke duw in de rug toen Eddie Mekkelholt, een boekhandelaar in Osdorp voor wie Schelling vrijwilligerswerk deed, liet weten dat hij er mee wilde stoppen. Bij zijn afscheid wilde hij een mooi boek presenteren en hij vroeg Schelling of hij dat op zich wilde nemen.

„Het idee was eerst om iets te doen met de fotoverzameling van de bekende Zwaneburgse fotoverzamelaar Cor Lücke. Na diens overlijden had zijn dochter de verzameling beschikbaar gesteld aan Mekkelholt. Met alleen de foto's van Lücke kon ik niet zoveel, maar al pratende kwamen we op

mijn oude idee over de Osdorperweg. Daar had Lücke ook verschillende foto's van – die uiteindelijk ook in het boek zijn opgenomen.”

Met de steun van Mekkelholt openden zich bijna ongekende mogelijkheden voor Schelling. „Ik heb eerder boeken over deze omgeving geschreven, en dat was altijd passen en meten met het budget. Deze keer niet. Mekkelholt wilde echt een heel mooi boek voor zijn afscheid. Ik mocht samenwerken met vormgever René Bijman die alle ruimte kreeg om er een bijzonder boek van te maken met oude en nieuwe foto's van de weg, overzichtskaartjes en sprekende koppen. En heel veel in kleur. Pas op het eind, toen de vormgever voorstelde om met een drone kostbare luchtfoto's te maken, vond Mekkelholt het wel mooi mooi zo”, zegt hij lachend.

Ook Erik Swierstra, die veel historische kennis heeft van het gebied - "ik ben eerlijk gezegd meer een verhalenverteller" - en Frans van der Werf, die veel archieven heeft doorgeploegd op zoek naar ontbrekende informatie, hebben een belangrijke bijdrage geleverd.

De steun van de vertrekkende boekhandelaar was een zegen, maar wel verpakt in een enorme bak stress. „Mekkelholt wilde in maart een groot afscheidsfeest geven, en dan moest het boek klaar zijn. Dat betekende dat we maar een half jaar de tijd hadden om het te maken, terwijl ik normaal gesproken een paar jaar met zoiets bezig ben. Ik heb het af en toe vervloekt.”

Openhartig

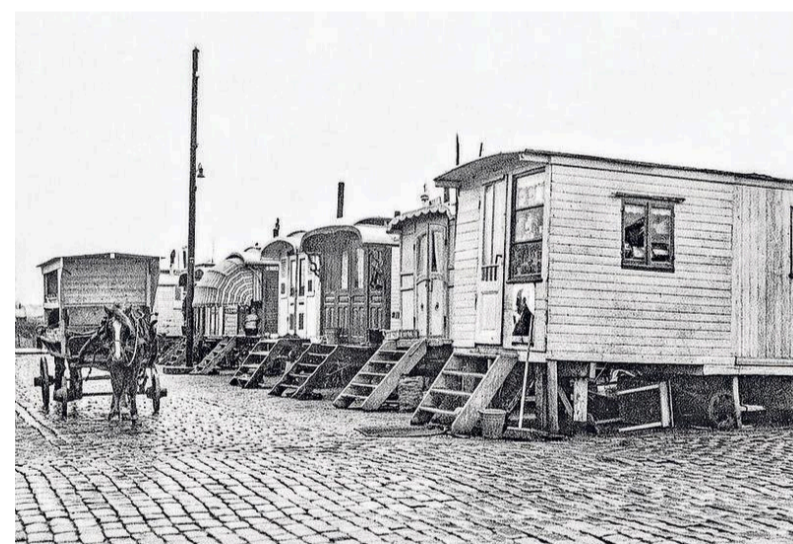
Voor het boek heeft hij enkele tientallen bewoners en oud-bewoners gesproken. „Ik wilde een mooie verdeling over de hele lengte van de weg. Ik heb ook geprobeerd evenveel mannen als vrouwen te spreken, en niet alleen boeren en tuinders, maar ook dagloners en middenstanders.”

De meeste bewoners spraken graag over hun verleden aan de Osdorperweg. „Vaak heel openhartig ook. Als ze de tekst dan voor controle terugzagen, schrokken ze soms. In een enkel geval leidde dat tot wat zelfcensuur. Dan drong ik wel aan met: 'Waarom zou je dit schrappen? Het is een prachtig verhaal', en dan gingen ze vaak toch akkoord. Maar niet altijd, en

De familie Kroes.

FOTO PRIVÉCOLLECTIE/FAMILIEALBUM PAUL KROES

Het woonwagenkampje in 1935.

FOTO BEELDBANK VAN HET STADSARCHIEF

dat vond ik dan uiteindelijk ook prima. 'Het is jouw verhaal', zei ik dan.”

Veel van de foto's uit het boek komen uit familiealbums. „Daar heeft de fotobewerker nog veel werk aan gehad. Sommige waren gescheurd of verkreukeld. Die heeft hij allemaal digitaal moeten verbeteren. Maar ze geven een mooi beeld van de periode na de oorlog, en van de jaren vijftig en zestig.”

Directieket

Uit de verhalen in 'De Osdorperweg toen' rijst een beeld op van een gemeenschap die moest knokken om de eindjes aan elkaar te knopen, gezagsgetrouw was, maar tegelijkertijd redelijk haar eigen gang ging. „De druk om het hoofd

boven water te houden, was er altijd. Het was vaak een hard bestaan daar. Tegelijkertijd waren mensen meer gericht op elkaar. 'Nabuurchap' heeft iemand het genoemd.”

Hij wil de armoede niet romantiseren, maar tekent wel op dat mensen vaak tevreden waren met het weinige dat ze hadden. „Een van hen zegt: 'Onze vakantie was een abonnement op het zwembad in Zwaneburg'. Er was woningnood, maar de bewoners waren inventief. Ze plaatsen een directieket op hun terrein als het huis te klein was geworden voor het gezin. En nog een aanbouwje als dat bij de zoveelste gezinsuitbreiding ook niet voldoende was.”

De bewoners voelden zich volgens Schelling erg verbonden met

Kees Schelling bij de Osdorperweg.

FOTO UNITED PHOTOS/TOUSSAINT KLUITERS

„Het blijkt dat het een hechte gemeenschap was, waar de bewoners veel met elkaar deelden

De familie Meijer in 1953.

FOTO PRIVÉCOLLECTIE/FAMILIEALBUM LEO MEIJER

het gebied en hun werk. „Nog steeds. Ik sprak een van de boeren wiens vrouw enige tijd geleden was overleden. 'Gelukkig heb ik mijn meisjes nog', zei hij. Ik dacht dat hij zijn drie dochters bedoelde. Ja, die zorgden ook heel goed voor hem, maar hij had het over de tien koeien die hij nog hield.”

Communisten

Een van de verhalen waarin veel van die omstandigheden bij elkaar kwamen, is de familiegeschiedenis Arnold Kroes. Zijn vader was pachter van een boerderij aan de Osdorperweg 260, maar die werd door de eigenaar het huis uitgezet – volgens het verhaal omdat in het gebied woningbouw was gepland en hij voor een lege boerderij meer geld kon vangen. De vader probeer-

de huisuitzetting tevergeefs te voorkomen, en de gemeente deed volgens Arnold Kroes niets.

Vader en moeder Kroes en hun zes kleine kinderen – inclusief een baby – belandden zo op straat. De communistische partij De Waarheid schreef er een verhaal over en de CPN, de Communistische Partij Nederland, bood het gezin een nieuwe woning aan. Vader en moeder Kroes weigerden die, want als ze hulp van communisten zouden aannemen, zou niemand van hun familieleden, kennissen of vrienden nog met hen willen praten.

De burens ontfermden zich over het dakloze gezin. Een week of zes was bang niets te vinden. De moeder van Wim zei: 'Als jullie gaan trouwen, en bij opa intrekken en voor hem zorgen, dan heb je een

dak boven je hoofd. En ach, zo lang leeft opa niet meer. Daarna heb je een leuk huis.' Maar opa fleurde helemaal op van de zorg die hij van Jo kreeg, en heeft nog tien jaar geleefd, pijprokend in de woonkamer en de hele dag biddend met zijn rozenkrans. Ondertussen moest ze maar zien hoe ze de boel leefbaar hield, zeker ook toen ze kinderen kreeg. Ik vind haar verhaal een van de pareltjes.”

Woonwag

Wat de meeste indruk op hem maakte, waren de interviews met voormalige bewoners van het woonwagenkamp.

„Dat is inmiddels verdwenen, maar destijds, in mijn jeugd, was dat een gesloten bolwerk. Wij durfden er ook niet te komen, want er gingen angstjagende verhalen over. Mijn vader was een keer voor het woonwagenkamp gevallen met zijn brommer en hard op zijn hoofd terecht gekomen. Iemand kwam bij ons thuis aan de deur en zei dat hij in een woonwagen op het kamp was gelegd. 'Die zien we nooit meer terug', dacht ik toen als kleine jongen. Onzin natuurlijk, hij was er prima behaald.”

Het gesprek met een van de oud-bewoners van Osdorperweg 705 – het volledige woonwagenkamp had één huisnummer – geeft volgens Schelling een goed beeld hoe het eraan toe ging. „Het blijkt dat het een hechte gemeenschap was, waar de bewoners veel met elkaar deelden. Ik vind dat het kamp is 'vermenschlijkt' in die verhalen. Het doet recht aan de toenmalige woonwagenbewoners.”

Opa

Een ander bijzonder verhaal vindt hij de geschiedenis van Jo Wiebes. „Ze was met haar verkering Wim op zoek naar een woning, maar was bang niets te vinden. De moeder van Wim zei: 'Als jullie gaan trouwen, en bij opa intrekken en voor hem zorgen, dan heb je een

„Ik heb geprobeerd evenveel mannen als vrouwen te spreken, en niet alleen boeren en tuinders, maar ook dagloners en middenstanders

Boek

'De Osdorperweg toen, 21 familie verhalen' ISBN 9789083479033, 388 bladzijden 24,95 euro, te bestellen via: keesschelling.nl/contact of te koop bij boekhandel Jaspers in Badhoevedorp.

